

Yayın Geliş Tarihi: 15.03.2023
Yayına Kabul Tarihi: 02.05.2023
Online Yayın Tarihi: 15.06.2023
<http://dx.doi.org/10.16953/deusosbil.1265541>

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Cilt: 25, Sayı: 2, Yıl: 2023 Sayfa: 844-860
E-ISSN: 1308-0911

Araştırma Makalesi

TÜRK SPOR GAZETELERİNDE DEPREM ALGISI: 2023 KAHRAMANMARAŞ DEPREMİ ÖRNEĞİ¹

*Ersin AFACAN**

*Meltem Işık AFACAN***

Öz

06 Şubat Pazartesi günü önce Kahramanmaraş ilinin Pazarcık ilçesinde 7,7 ve sonra Elbistan ilçesinde 7.6 büyüklüğünde 2 deprem meydana geldi. Bu iki deprem Kahramanmaraş, Osmaniye, Şanlıurfa, Kilis, Adana, Diyarbakır, Adıyaman, Hatay, Malatya ve Gaziantep olmak üzere 10 ilde çok ciddi can ve mal kaybına neden oldu. Bu nedenle Kahramanmaraş depremi sadece Türkiye Cumhuriyeti tarihinin değil, Anadolu tarihinin de gördüğü en ağır doğal ve toplumsal afetlerden biri oldu. Yukarıda adı geçen 10 il Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerinin kentleşme ve sanayileşme açısından en yoğun illerdir. Depremi geniş bir coğrafyayı etkilemesi nedeniyle geçmişte yaşanan diğer depremlere göre halk arasında daha fazla korku ve kaygı meydana gelmiştir. Türkiye gibi sürekli depremlerin yaşandığı bir ülkede deprem ve medya ilişkisi, deprem nedeniyle yaşanan kaosu, belirsizliği ve tepkileri anlamak açısından önemlidir. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı, Kahramanmaraş depremi sonrası yaşananlar özelinde Türk spor gazetelerinde deprem algısını irdelemektir. İrdeleme amacı doğrultusunda deprem hakkında Türkiye’de yayımlanan spor gazetelerinde Milli Yas sürecinde çıkan haberlerin içerik analizi yapılmıştır. Çalışmada spor gazetelerinin ilk sayfaları ve manşetleri incelenirken, Graeme Burton’un (1995) yaptığı çalışmada belirlediği haber değerleri ile ilgili alt boyutlar dikkate alınmıştır. Bu alt boyutlar; olumsuzluk, yakınlık, popülerlik, devamlılık, basitlikle ilgili genel değerler, ünlüler ve otoritelerle ilgili içerik değerleri ve dramatize edilebilmesi, çatışma içermesi, insanlarla ilgili olması, gerçeklikle ilgili geliştirim değerleri olmak üzere üç temel başlık altında toplanmaktadır.

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi (APA 6. Sürüm):

Afacan, E. & Afacan Işık, M. (2023). Türk spor gazetelerinde deprem algısı: 2023 Kahramanmaraş depremi örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25 (2), 844-860.

¹ Bu makale, 25-27 Mart 2023 tarihinde düzenlenen 3rd International "Artemis" Congresses on Life, Social, Health, and Sports Sciences kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

* Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID: 0000-0002-3382-4116, mentorersin@hotmail.com.

**Doktor Öğretim Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ORCID: 0000-0002-1372-9322, isik.meltem@adu.edu.tr.

Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.

Bu çalışma, deprem gibi doğal bir afetin spor gazeteleri tarafından nasıl aktarıldığını ve değerlendirildiğini anlama konusunda önemlidir. Ayrıca bu çalışmanın benzer çalışmalara örnek olacağı tahmin edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Deprem, Kahramanmaraş Depremi, Deprem Algısı, Spor Gazetesi.*

THE EARTHQUAKE PERCEPTION IN TURKISH SPORT NEWSPAPERS: THE CASE OF THE KAHRAMANMARAŞ EARTHQUAKE

Abstract

On Monday, February 06, the earthquake, the centre of which is Kahramanmaraş, caused severe loss of life and property in 10 provinces, including Osmaniye, Sanliurfa, Kilis, Adana, Diyarbakir, Adiyaman, Hatay, Malatya and Gaziantep. The Kahramanmaraş earthquake became one of the most severe natural and social disasters seen not only in the history of the Republic of Turkey but also in the history of Anatolia. Due to the fact that the earthquake affected a wide geography, there was more fear and anxiety among the people compared to other earthquakes experienced in the past. In a country like Turkey, where there are constant earthquakes, the relationship between earthquakes and the media is important in terms of understanding the chaos, uncertainty and reactions experienced due to the earthquake. Therefore, the purpose of this study is to examine the perception of earthquakes in Turkish sports newspapers, especially those experienced after the Kahramanmaraş earthquake. In line with the purpose of investigation, content analysis of the news published about the earthquake in the sports newspapers published in Turkey during the National Mourning period was carried out. While the front pages and headlines of sports newspapers were examined in the study, the sub-dimensions related to news values determined by Graeme Burton (1995) were taken into account. This study is important for understanding how a natural disaster such as an earthquake is transmitted and evaluated by sports media.

Keywords: *Earthquake, Kahramanmaraş Earthquake, Earthquake Perception, Sports Newspaper.*

GİRİŞ

Türkiye, deprem olgusunu sıkça yaşayan bir ülkedir (Solmaz & Özel, 2012). Bir deprem ülkesi olarak Türkiye'nin her yerinde deprem olmuyor ama her yerde hissediliyor. Böyle bir coğrafyada tarih boyunca pek çok büyük ve küçük deprem meydana gelmiştir. Bu depremler, sadece can ve mal kaybına neden olmamış, aynı zamanda pek çok ekonomik ve psikososyal soruna yol açmıştır.

Deprem olarak bilinen yer sarsıntıları tarih boyunca insanlığın gündeminde olmuştur (Levy & Salvari, 1995). Yer kabuğu hareketi olan deprem, ne zaman meydana geleceği tam olarak bilinmeyen doğal bir afettir. Depremin aniden oluşu ve meydana getirdiği yıkımlar ve zararlar, bu afete karşı bir toplumsal bilincin oluşmasını zorunluluk durumuna getirmiştir. Çünkü insanların deprem ile ilgili

bilgi sahibi olması ve ona göre hareket etmesi depremin olası zararları karşısında önemli ve gerekli bir sosyolojik durumdur. Dolayısıyla deprem sadece doğa bilimi olan jeofizik biliminin değil, felsefe başta olmak üzere sosyoloji, psikoloji, teoloji ve tarih gibi pek çok sosyal bilimin çalışma alanıdır. Bu yönüyle deprem, yerkürenin hareketinin yanında, mekân ile insan ilişkileri bağlamında değerlendirilmesi gereken bir doğal afettir.

Deprem nedeniyle rahat ve güvenli evlerinden çadırlara veya konteynerlere geçen insanlar güvenlik ve rahatlık ile ilgili bazı sorunları yaşamaktadırlar (Long & Wong, 2012). Çünkü mekân ile insan ilişkileri kültür konusudur. Çünkü insan, tarihin başlangıcından bu yana her zaman en uygun şekilde barınma, barınılan yerde hareket etme ve kendi yaşam alışkanlıklarını oluşturma amacıyla olmuştur. Bu amaç doğrultusunda insanın fiziksel çevresini şekillendirmesi medeniyet kimliğinin de bir simgesini oluşturmaktadır. Yapılan konutlar da bu simgenin somut örneklerindedir.

Deprem tüm insanlarda etki oluşturduğu için topluma yansımaları olan bir olgudur (Baytiyeh, 2018). Çünkü mimari açıdan mekân, birçok anlamda insanı etkilemektedir. Örneğin renklerin psikolojik yani duygusal etkileri, konfor düzeyi ve verimlilik açısından ekonomik etkileri mekânın mimari etkilerindedir. Tüm bunların yanında mekânın sosyolojik etkileri de bulunmaktadır. Mekânda yaşayan insanların birbirleri ile etkileşimi, mekânı tasarlayan kişinin büyüdüğü ve içinde bulunduğu kültürden etkilenmesi mekânın sosyolojik etkilerine birer örnektir.

Ulusal gazeteler ülke genelinde dağıtımı yapılan, dünyanın ve ülkenin her tarafındaki haberlere yer verdikleri için her türlü siyasi, ekonomik, sosyolojik haberleri, reklam ve ilanları ulusal ve uluslararası boyutta ele alan gazetelerdir (Bodur, 1997). Son yıllarda internetin yaygınlaşması gazeteyle olan ilginin azalmasına neden olsa da yazılı basın spor sayfalarındaki gelişme devam etmekte (Vincent & Crossman, 2007) ve spor haberlerine ulaşmak için gazeteler halen önemli bir kaynak olarak kullanılmaktadır (Afacan & Yurtdaş, 2022). Çünkü gazeteler spor ile ilgili olay, olgu ve objeler hakkında söylemler ve anlatılar oluşturmada etkili bir rol oynamaktadır (Boyle, 2017).

Ulusal gazetelerin bir türü olan spor gazeteleri, sporunun kamunun gündeminde yer alan konularda sempatik ve ilgili olarak nitelendirilmesini, pozitif algı oluşturmalarını sağlamaktadır (Lewis & Weaver, 2015). Ulusal gazeteler, haber üretirken ve haber başlığı seçerken haber değerlerini öne çıkarırlar. Graeme Burton'a göre (1995), haber değerlerinin belirlenmesinde gazetecilerin yüklediği değerlerin ve haber konularının sunulmuş biçimleri birinci derecede etkilidir. Haber değerleri; genel değerler (olumsuzluk, yakınlık, popülerlik, devamlılık, basitlik, kişisellik), içerik değerleri (felaketler, ünlüler, otoritelerle ilgili olması) ve geliştirim değerleri (dramatize edilebilmesi, çatışma içermesi, insanlarla ilgili olması, gerçeklik) olmak üzere üç ana başlık altında toplanmaktadır (Burton, 1995). Bu nedenle insanların depreme yönelik tutumlarının biçimlendirilmesinde

gazetelerin haberlerinde yer alan mesajların çözümlenmesi insan-mekân ilişkisini anlama açısından önemli ve gereklidir.

Deprem ve Toplumsal Algı

Doğal afetler, geçmişe göre artık daha çok ölüme ve yaralanmaya neden olmaktadır. Bu durum, felakete uğrayan ülkeye oldukça çok ekonomik yük getirmektedir (O'Brien vd., 2006). Doğal afet sonrası iyi yönetilmediği takdirde büyük sosyal felaketler yaşanabilir. Yakın veya uzak dönemde, felaketten etkilenen coğrafya ve sakinleri için her türlü zararlı sonuçlar ortaya çıkabilir (Flanagan vd., 2011). Bu nedenle etkili ve yetkili kişiler; deprem, kasırga, sel ve volkanik patlamalar gibi doğal afetlerin kriz yönetimi sürecinde, ulaştırma başta olmak üzere her türlü soruna hızlı ve etkin bir şekilde çözüm üretmelidir (Barbarosoğlu vd., 2002). Dolayısıyla, deprem öncesi ve sonrasında yapılacak iş ve işlemlerin bilinmesinde ve sürdürülebilir olmasında toplumun deprem afetine karşı olan algısı önemli bir göstergedir.

Türkiye’de yaşanan doğal afetler incelendiğinde %64’lük bir oranla deprem ilk sırada yer almaktadır. Depremi toprak kayması (%16), sel (%15), yangın (%4) ve diğer afetler (%1) takip etmektedir (Yılmaz vd., 2011). Türkiye’de deprem zararlarının azaltılmasına yönelik çalışmalara, 27-12-1939 Erzincan depremi ile başlayan ve 20-12-1942 Niksar Erbaa, 20-06-1943 Adapazarı-Hendek, 26-11-1943 Tosya-Ladik ve 01-02-1944 Bolu Gerede depremlerinin yakın zaman dilimlerinde meydana gelmesi ve çok sayıda can ve mal kayıplarına neden olması sonucunda başlanmıştır (Özmen, 2012). 1939’dan günümüze 200’den fazla orta ve büyük ölçekte depremin meydana geldiği, yaklaşık 90 bin insanın öldüğü ve 600 bin konutun ağır hasar gördüğü Türkiye; deprem kaynaklı can kaybı açısından dünyada üçüncü, etkilenen insan sayısı açısından sekizinci sırada yer almaktadır (AFAD, 2022). Bu bağlamda Türkiye’de depremin korkunç bir afet olarak görülmesi, insanlar üzerinde meydana getirdiği geniş çaplı sosyolojik ve psikolojik etkilerden kaynaklanmaktadır.

Makalenin konusu olan Kahramanmaraş Depremi, Türkiye’de yaşanan depremler arasında en zararlı ve en geniş alana yayılmış doğal ve toplumsal afettir. 06 Şubat Pazartesi günü Kahramanmaraş başta olmak üzere Osmaniye, Şanlıurfa, Kilis, Adana, Diyarbakır, Adıyaman, Hatay, Malatya ve Gaziantep illerinde çok ciddi can ve mal kaybına neden olan deprem, bugüne kadar yaşanan depremlerden çok daha fazla sosyolojik ve psikolojik sorunların oluşmasına neden olmuştur. Dolayısıyla Türkiye’nin bir deprem ülkesi olduğu ve bu nedenle her an bir depremin olabileceği gerçekliğini sporla ilgilenen her Türk vatandaşı bilmelidir. Bu gerçeklik doğrultusunda öncelikle spor insanlarına hitap eden spor gazetelerine önemli görevler düşmektedir. Bu gazetelerin deprem olayını nasıl işlediği ve aktardığı ile bu haberlerin sporla ilgilenen insanlar üzerinde nasıl bir etki bıraktığı spor gazeteciliği açısından bilinmesi gereken konulardan biridir. Bu bağlamda

yapılan araştırma ile deprem hakkında Türkiye’de yayımlanan spor gazetelerinde Milli Yas sürecinde çıkan haberlerin içerik analizi yapılmıştır.

YÖNTEM

Kahramanmaraş depremine ilişkin olarak ele alınan bu çalışmada, Türk spor gazetelerinin ilk sayfalarında yer alan haberlere dayalı olarak, deprem algısının insan/mekân ilişkileri ve toplumsal bilinçlilik düzeyi açısından çözümlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada haber içerik analizi tekniği kullanılarak medya dilinin değerlendirilmesi yapılmıştır. Çünkü kelimelerden ve cümlelerden güvenilir ve bilimsel bir sonuç çıkarabilmek için sosyal bilimciler içerik analizi diye bilinen bir teknik ortaya koymuşlardır (Stone vd., 1966). Böylelikle spor medyasının deprem karşısındaki tutumundan hareketle toplumsal algının çözümlenmesine olanak sağlamaktır.

Gazetecilikte haber çerçevelemesi, algılanan bir gerçekliğin bazı yönlerini seçmek ve belirli bir problem tanımını, nedensellik yorumunu, ahlaki değerlendirmeyi ve işlem önerisini teşvik edecek şekilde iletişimsel bir metinde belirginleştirmektir (Boholm, 2009). Bu işlem gazetelerin toplumun deprem algısını anlamlandırma konusunda bir katkıdır. Çünkü insanlar, gazeteleri okuyup kullanılan kelimelerin ve cümlelerin etkisi altında kalabilmektedirler.

Türkiye’deki spor gazetelerinin depremi algılayış biçimi ile buna bağlı olarak deprem konusundaki bilinçlilik düzeyi ve depremden sonra ortaya konulan tepkilerin neler olduğu bu araştırmanın cevaplamaya çalıştığı konulardır. Spor medyası haberleri aracılığıyla Kahramanmaraş depremi ile ilgili içerik analizinde Türkiye’nin spor gazeteleri olan Fanatik ve Fotomaç gazeteleri çalışmanın sınırlarını oluşturmuştur. Adı geçen gazetelerin depreme verdikleri önemi belirlemek açısından ilk sayfada manşetten verilen haberler ölçüt alınmıştır. Böylelikle gazete haberlerinde deprem haberlerinin analizi üzerinden toplumsal algı yansımaları, belirlenen temalara bağlı olarak değerlendirilmeye çalışılmıştır (Bilgin, 2000). Bu değerlendirmeler, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından yedi gün süreyle ilan edilen millî yas sürecini kapsamaktadır. Milli yas, 12 Şubat 2023 Pazar günü güneşin batışına kadar devam etmiştir (TBMM, 2023).

Makalenin, Türkiye’de deprem algısını güçlendirme, insan/mekân ilişkileri konusunda bilinçlendirme ve spor gazetelerinin afet dönemlerindeki etkisini anlama konusunda katkı sağlayacağı ve benzer çalışmalara örnek olacağı tahmin edilmektedir.

BULGULAR

Bulgular, Graeme Burton (1995)'a ait haber değerleri kategorisine göre değerlendirilmiştir.

1.Genel Değerler: Yakınlık, popülerlik, devamlılık, basitlik ve kurumlarla ilgisi olması.

2.İçerik Değerleri: Ünlüler ve otoritelerle ilgili olması.

3.Geliştirim Değerleri: Dramatize edilebilmesi, çatışma içermesi, insanlarla ilgili olması.

Genel Değerler

06 Şubat Kahramanmaraş Depremine ilişkin olarak spor gazetelerinde yer alan haberlerin içerik analizinde genel değerler bağlamında spor ile ilgili kurum ve kuruluşların haberleri yer almaktadır. Özellikle spor kulüpleri ile federasyonlara ilişkin deprem haberleri ve onların zararları birlikte karşılayabilme adına yaptıklarını anlatan temalar gazetelerin ilk sayfalarında yer alan görünümüdür.

07 Şubat 2023 Salı

- Hatayspor'da İki İsmeye Ulaşılamıyor (Fotomaç Gazetesi)
- Maraşspor'un Kaldığı Otel Yıkıldı (Fotomaç Gazetesi)
- UEFA: Türk Halkının Yanındayız (Fotomaç Gazetesi)
- Hatayspor'a Özel Formül (Fanatik Gazetesi)
- Spor Dünyasından Taziye Mesajları (Fanatik Gazetesi)

08 Şubat 2023 Çarşamba

- Fenerbahçe'de Seferberlik (Fanatik Gazetesi)
- Trabzonspor Tırları Yolda (Fanatik Gazetesi)
- Federasyonlar Seferber Oldu (Fotomaç Gazetesi)
- Hataysporlu Futbolcu Enkazdan Çıkarıldı (Fotomaç Gazetesi)

09 Şubat 2023 Perşembe

- Beşiktaş'ın Stadı Yardım Noktası (Fanatik Gazetesi)
- Trabzonspor Tesislerini Açıyor (Fanatik Gazetesi)
- Fenerbahçe'de Kaptanlar Görevde (Fanatik Gazetesi)
- Galatasaray'da Büyük Seferberlik (Fanatik Gazetesi)
- Amatör Federasyonlar Elele (Fanatik Gazetesi)

- TFF'den Dev Kampanya (Fotomaç Gazetesi)

10 Şubat 2023 Cuma

- Trabzonspor Takım Otobüsü Bölgede (Fanatik Gazetesi,)
- Trabzonspor & Basel Maçı 16 Şubat'ta (Fanatik Gazetesi)
- Fenerbahçe'den Anlamlı Pankart (Fanatik Gazetesi)
- Galatasaray Konteyner Kent Planı (Fanatik Gazetesi)
- Fener Tırları Çocuklar İçin Yolda (Fanatik Gazetesi)
- Beşiktaş'ta Josef & Nobre Devrede (Fanatik Gazetesi)
- TJK, Yabancı Yarışları Başlatıyor (Fanatik Gazetesi)
- NBA'de Saygı Duruşu (Fotomaç Gazetesi)
- AFFA'dan 500 Bin TL (Fotomaç Gazetesi)
- TOSFED'den Dev Yardım (Fotomaç Gazetesi)

11 Şubat 2023 Cumartesi

- Premier Lig'den Siyah Kol Bandı (Fanatik Gazetesi)
- Basel Maçı Geliri Afet Bölgesine (Fanatik Gazetesi)
- TFF'den +1 Yabancı Hakkı (Fotomaç Gazetesi)
- F.Bahçe'de Sağ Beke Yeni Aday (Fotomaç Gazetesi)

12 Şubat 2023 Pazar

- Trabzon ile Fener Elif için Elele (Fanatik Gazetesi)
- Türkiye İçin Oynayacak (Fotomaç Gazetesi)
- Gaziantep FK ve Adanaspor Ligden Çekildi (Fotomaç Gazetesi)
- Aslan'ın Wright Israrı (Fotomaç Gazetesi)
- Kartal'da Joao Atağı (Fotomaç Gazetesi)
- Fener'den Ziyech Teklifi (Fotomaç Gazetesi)

Yukarıda yer alan deprem sonrası spor gazetelerinin başlıkları incelendiğinde, kitlesel etki meydana getirmek için kullanılan (Hoggart, 2005) ve deprem hakkında federasyonların ve kulüplerin tutumlarını öne çıkaran başlıkların kullanıldığı görülmektedir.

Depremden en çok etkilenen iki ilin kulüpleri Hatay spor ve Kahramanmaraş spor özelinde ve Türkiye'nin önde gelen kulüpleri olan Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor genelinde yapılan haberler kulüplerin

deprem karşısında ne gibi tutumlar sergiledikleri konusunda somut örneklemeleri oluşturmaktadır. Sınırlı da olsa Avrupa ve ABD kaynaklı kulüp ve federasyon haberlerinin verildiği de görülmüştür.

İçerik Değerleri

Depremi şiddeti ve hasarının büyüklüğü nedeniyle insanlarda korku ve kaygı duygularının dışı vurumu meydana gelmiştir. Normal bir süreç olarak görülebilecek bu durum haber metinlerinde yeniden ele alınmıştır. Duygusalılık temelinde başlık ve metin kullanma biçimi, olağanüstü hallerde basının kullandığı bir yöntemdir (Berger, 2007). Aşağıda yer alan haber başlıklarında da sporla ilgili insanların ve özellikle yöneticilerin duyguları ve düşüncelerine yer verilmiştir. Bu bağlamda spor insanlarının yaşadıkları korkular, can ile mal kaybına uğramış olanların isimleri ile onların psikososyal durumları dikkat çekicidir.

07 Şubat 2023 Salı

- Cumhurbaşkanı Erdoğan: Gün Birlik Günüdür (Fanatik Gazetesi)
- Volkan Demirel'in Yardım Çılgılığı (Fanatik Gazetesi)
- Yılmaz Vural: Perişan Haldeyim (Fotomaç Gazetesi)
- Volkan Demirel Ağlayarak Yardım İstedi (Fotomaç Gazetesi)
- Malatya Kalecisi Eyüp Enkaz Altında (Fotomaç Gazetesi)
- Başkan Erdoğan: 7 Gün Süreyle Milli Yas İlan Edilmiştir (Fotomaç Gazetesi)

08 Şubat 2023 Çarşamba

- Cumhurbaşkanı Erdoğan OHAL İlan Etti (Fanatik Gazetesi)
- Çebi: Elele Verip Altından Kalkacağız (Fanatik Gazetesi)
- Volkan Demirel Görev Başında (Fanatik Gazetesi)
- Zaniolo Aslan Oldu (Fanatik Gazetesi)
- Ahmet Nur Çebi 40 İş Makinesi Gönderdi (Fotomaç Gazetesi)
- Lincoln ve Valencia'dan Yardım (Fotomaç Gazetesi)
- Altay: Ne Gerekirse Yapacağız (Fotomaç Gazetesi)
- Arao: Büyük Bir Trajedi (Fotomaç Gazetesi)
- Josef: Bunun Üstesinden Geleceğiz (Fotomaç Gazetesi)
- Zaniolo ve Menajeri Karşılama İstemedi (Fotomaç Gazetesi)
- Kaleci Eyüp'ten Acı Haber Geldi (Fotomaç Gazetesi)

- Söyüncü İngiltere’de Kampanya Başlattı (Fotomaç Gazetesi)

09 Şubat 2023 Perşembe

- Cumhurbaşkanı Erdoğan’dan Mesajlar (Fanatik Gazetesi)
- Hatay’da Meslektaşımızı Kaybettik (Fanatik Gazetesi)
- Kasapoğlu: 150 Bin İnsanımız Tesislerde (Fanatik Gazetesi)
- Zaniolo İmzaladı (Fotomaç Gazetesi)
- Onur Bulut Beşiktaş’ta (Fotomaç Gazetesi)

10 Şubat 2023 Cuma

- Stefan Kuntz’dan Dünya’ya Çağrı (Fanatik Gazetesi)
- Zaniolo, Muhammed İçin 17’yi Giyecek (Fanatik Gazetesi)
- Onur Resmen Kartal (Fanatik Gazetesi)
- Onur Bulut: Problem Yok (Fotomaç Gazetesi)

11 Şubat 2023 Cumartesi

- Valencia & Lincoln Görev Başında (Fanatik Gazetesi)
- Onur İmzayı Attı Desteğe Koştı (Fanatik Gazetesi)
- Coutinho İçin Sıcak Temas (Fotomaç Gazetesi)
- Boupendza Kartal’ın Markajında (Fotomaç Gazetesi)

12 Şubat 2023 Pazar

- Cumhurbaşkanı Erdoğan: Yurtlarımızı Afetzedelere Açıyoruz (Fanatik Gazetesi)
- Özbek: Barış ve Sevgi Olmadan Olmaz (Fanatik Gazetesi)
- Josef De Souza Bölgeye Gidiyor (Fanatik Gazetesi)
- Kuntz Kasiyerlik Yaptı (Fotomaç Gazetesi)
- Trabzonlu Muhtar: Ben de Fenerli Oldum (Fotomaç Gazetesi)

Deprem sonrası yaşanan korku ve kaygı duygularının dışı vurumu, her geçen gün artan ölü, yaralı ve yıkılan bina sayısı ile somutlaşmaktadır. Kahramanmaraş ve Hatay başta olmak üzere pek çok ilimizde hissedilen depremden kaynaklanan kaotik ortam karşısında spor insanlarının açıklamaları depremedeler ile bölgede çalışanlara destek verici nitelikte olmuştur. Böylelikle korku ve kaygı duygularının karşısında güven ve cesaret duyguları ortaya çıkmaya

başlamıştır. Bu manada ünlü spor insanlarının gazete haberleri aracılığıyla duygu ve düşüncelerini aktarmaları Türk halkında depremden kaynaklanan psikolojik ve sosyolojik sorunların artarak gelişimini önlemede yardımcı olmuştur. Bu nedenle deprem gibi doğal afetlerde ve anormal durumlarda toplumun bilgilendirilmesi, eğitilmesi ve sakinleştirilmesi için ünlü insanların desteğine gereksinim duyulmaktadır.

Geliştirim Değerleri

Deprem sonrasında sportif olay ve olgularla ilgili haber başlıkları, diğer önemli bir bölümü oluşturmaktadır. Okulların tatil olmasından liglerin ertelenmesine kadar pek çok olay spor gazetelerinin ilk sayfalarında yer almaktadır. Depremin yol açtığı zararların birlik, beraberlik ve dayanışma ile telafi edileceğine dair ifade biçimleri de başlıklarda yansıtılmıştır.

07 Şubat 2023 Salı

- Başın Sağ Olsun Türkiyem (Fanatik Gazetesi) - Manşet
- 13 Şubat'a Kadar Okullar Tatil (Fanatik Gazetesi)
- 40'tan Fazla Ülke Destek Gönderdi (Fanatik Gazetesi)
- Ligler 2. Karara Kadar Ertelendi (Fanatik Gazetesi)
- Deprem Sonrası Bunlara Dikkat (Fanatik Gazetesi)
- 85 Milyon Tek Yürek Olma Günü (Fotomaç Gazetesi) – Manşet
- Liglerin Kaderi Bugün Belli Olacak (Fotomaç Gazetesi)
- Yardım Yağıyor (Fotomaç Gazetesi)
- Bütün Spor Müsabakaları Ertelendi (Fotomaç Gazetesi)
- Kulüplerimiz Yardım İçin Seferber Oldu (Fotomaç Gazetesi)
- Tüm Türkiye'de Okullar Bir Hafta Tatil Edildi (Fotomaç Gazetesi)

08 Şubat 2023 Çarşamba

- Yardım Kampanyası (Fanatik Gazetesi)
- Futbola Erteleme (Fanatik Gazetesi) – Manşet
- Vefat Sayısı: 4.544 Yaralı Sayısı: 26.721 (Fanatik Gazetesi)
- Dünyanın En Büyük Felaketi (Fotomaç Gazetesi) - Manşet
- Ligler 1 Hafta Ertelendi (Fotomaç Gazetesi)
- 10 İlimizde OHAL İlanı (Fotomaç Gazetesi)
- Kulüpler TIR'larla Yardım Gönderdi (Fotomaç Gazetesi)

- 8 Güreşçi Kurtarıldı (Fotomaç Gazetesi)
- Dünya Yıldızlarından Türkiye'ye Destek (Fotomaç Gazetesi)

09 Şubat 2023 Perşembe

- Tek Yürek (Fanatik Gazetesi) - Manşet
- Biz Beraberiz (Fanatik Gazetesi)
- Ara Transfer Dönemi Uzuyor (Fanatik Gazetesi)
- Yardım Seferberliği Çığ Gibi Büyüyor (Fanatik Gazetesi)
- Spor Dünyasından Acı Kayıplar (Fanatik Gazetesi)
- Vefat Sayısı: 9.057, Yaralı Sayısı: 52.979, Yıkılan Bina: 6.444 (Fanatik Gazetesi)
- Seferber Olduk (Fotomaç Gazetesi)
- Yardım Yağıyor (Fotomaç Gazetesi)
- Transfer Dönemi 10 Gün Uzatıldı (Fotomaç Gazetesi)

10 Şubat 2023 Cuma

- 17 Takımla Devam (Fanatik Gazetesi) - Manşet
- Dünya Bir Anda Durdu (Fanatik Gazetesi)
- İstismarcılara Fitne Fesatçılara Yağmalamalara Geçit Vermeyeceğiz (Fanatik Gazetesi)
- Vefat Sayısı: 17.674, Yaralı Sayısı: 72.879, Yıkılan Bina: 6.444 (Fanatik Gazetesi)
- Futbolda Yeni Dönem (Fotomaç Gazetesi) - Manşet
- Yıldızlardan Destek Yağıyor (Fotomaç Gazetesi)
- Endişe Etmeyin Ümitsiz Olmayın (Fotomaç Gazetesi)
- Maç Oynanacak (Fotomaç Gazetesi)

11 Şubat 2023 Cumartesi

- Dünya Ayakta (Fanatik Gazetesi) - Manşet
- Şimdi Tam Zamanı (Fanatik Gazetesi)
- Her Kuruş Afetzedelere Gidecek (Fanatik Gazetesi)
- Koltuk Değneğiyle Deprem Yardımına (Fanatik Gazetesi)

•Vefat Sayısı: 19.388, Yaralı Sayısı: 77.771, Yıkılan Bina: 12.141 (Fanatik Gazetesi)

- Tarihi Dayanışma (Fotomaç Gazetesi) - Manşet
- Bir Yıl Kira Yardımı Yapacağız (Fotomaç Gazetesi)
- Dostluk TIR'ları Yola Çıktı (Fotomaç Gazetesi)

12 Şubat 2023 Pazar

•Tüm Dünyada Seferberlik (Fanatik Gazetesi) - Manşet

•Afet Çok Büyük Acılar Çok Taze (Fanatik Gazetesi)

•119. Saatte Fener Formasıyla Mucize (Fanatik Gazetesi)

•Vefat Sayısı: 21.848, Yaralı Sayısı: 80.104, Yıkılan Bina: 12.141 (Fanatik Gazetesi)

- Dünya Ayakta (Fotomaç Gazetesi) - Manşet
- 1999'dan 3 Kat Daha Yıkıcı (Fotomaç Gazetesi)
- An Birlik Olma Anıdır (Fotomaç Gazetesi)
- Gidilecek Çok Maçımız Var (Fotomaç Gazetesi)

Spor gazetelerin haberlerinde yer alan deprem ile ilgili olaylar farklı açılardan yorumlanabilir. Yukarıda yer alan haberler, deprem karşısında girilen eylemlerin geniş bir insan kitlesini ilgilendirmesi açısından büyük eylemler olduğunu göstermektedir. Deprem sonrasında yapılan yardımların çeşitli ülkeler ve kulüpler tarafından yapıldığının vurgulanması önemlidir. Daha da önemlisi depremden sonra liglerin ve okulların tatil edilip tüm ülke olarak yardım konusunda seferberlik içinde olunduğunun haberler ile sunulmasıdır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışma, sonuçları bağlamında değerlendirildiğinde 06-Şubat-2023 Kahramanmaraş depreminin ardından Türk toplumunda deprem konusu tekrar tartışmaya açılmıştır. Yaşanılan depremin büyüklüğü, genişliği ve neden olduğu hasar dikkate alındığında, Türkiye'nin bir deprem ülkesi olduğu gerçeği yeniden gündeme gelmiştir.

Öncelikle deprem olgusunun toplumsal bir gerçeklik olarak kabul edilmesi, sonra da depremden korunma ve zararlarını azaltma konusunda halkın bilgilendirilmesi gereklidir (Kümbetoğlu, 2001). Bu nedenle her ne kadar incelenen iki spor gazetesinin Milli Yas sürecinde verdikleri haberlerde birbirlerine benzer başlıklar kullandıkları görülse de, deprem konusunda toplumsal bilinç düzeyinin artışına katkı sağladıkları görülmüştür. Gazete başlıklarındaki açıklamalarda da görüldüğü gibi spor federasyonlarının ve kulüplerinin deprem ile ilgili iş ve

işlemleri arama, kurtarma ve yardım çalışmalarının hızlanmasında önemli bir etki oluşturmuştur. Türkiye'deki kulüplerin ve federasyonların yanında uluslararası spor yönetimlerinin de deprem ile ilgili girişimleri Türk toplumundaki deprem algısına etki etmiştir. Böylelikle Türk spor gazeteleri deprem aracılığıyla küresel yardımlaşma bağlarının yeniden kurgusuna katkı yapmıştır.

Yapılan bir araştırmaya göre doğal afetlerle ilgili gazete haberleri daha çok olay odaklı olup sınırlı da olsa eğitici ve magazinsel içeriklere yer verilmektedir (Koç, 2013). Ülke genelinde seferberlik ve milli yas ilan edilmesi ile Türk spor gazetelerinin kullandığı manşetler örtüşmektedir. Başın Sağ Olsun Türkiye, 85 Milyon Tek Yürek Olma Günü, Seferber Olduk, Tek Yürek, Tarihi Dayanışma gibi manşetler, hem ülke içi hem de ülke dışı dayanışmanın ve acının paylaşılmasının bir örneği olarak sunulmuştur.

Depremden sonra sivil toplum örgütlerinin varlığı ve çalışmaları önemlidir (Mahruki, 2008). Bu bağlamda Kahramanmaraş depremin ortaya çıkardığı bir diğer konu, spor kulüpleri arasındaki birlik ve beraberlik algısının güçlenmesidir. Dayanışma ve yardımlaşma temaları üzerinden ilerletilen bu çaba, özellikle ezeli rekabet içindeki Galatasaray, Fenerbahçe ve Trabzonspor gibi takımları duygusal anlamda birbirlerine yaklaştırmıştır. Fenerli olduğunu söyleyen Trabzonlu muhtar haberinde olduğu gibi, deprem sonrası spor kulüplerinin taraftarları arasında da yeni bir dönemin başlayacağını yorumlamak gerekir. Bundan sonraki süreçte de spor kulüplerinin deprem bölgesindeki gereksinimler, beklentiler ve istekler konusunda daha planlı uygulamalar yapacağı tahmin edilmektedir. Çünkü dünyanın en büyük depremlerinden biri olan bu doğal afette devlet kurumlarının yanında Sivil Toplum Kuruluşlarının da yardımları çok önemlidir. Yoksa deprem sonrası haberlerde arama, kurtarma ve yardım konusunda tek sorumluluğu devletin kurum ve kuruluşlarına yüklemek ciddi bir sosyolojik sorun ve tartışma alanı olur.

1924 Erzurum Depremi hakkında yapılan bir araştırmada dönemin Cumhurbaşkanı olan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün depremden sonra Erzurum'a gelişi, bölgedeki incelemeleri ve direktifleri gazeteler tarafından aktarılmıştır (Aydın & Ergün, 2018). Kahramanmaraş depreminden sonra da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın deprem bölgesine ziyareti ve açıklamaları Türk spor gazetelerinde yer almıştır.

1939 Erzincan Depreminde Türk basını ulusal birlik ve dayanışmayı sağlama çabası içerisinde olup bu süreçte deprem ile ilgili bilgi vermenin yanında, mağdurların sesi olma ve toplumsal dayanışmayı destekleme işlevi görmüştür (Yıldız & Dursun, 2021). Kahramanmaraş depreminde de Türk spor gazetelerinin ortaya koyduğu bir diğer algı, spor insanlarının yardımlaşma ve destek açısından ellerinden gelenleri yapmaya çalışmasıdır. Özellikle Hatayspor takımının teknik direktörü olan Volkan Demirel ile Y.Malatyaspor'un teknik direktörü olan Yılmaz Vural'ın çabaları ve açıklamaları diğer spor insanlarının hemen harekete geçmesini sağlamıştır. Bunun yanında spor kulüplerinin başkanlarının demeçlerinin de

deprem bölgesine daha çok dikkat edilmesine olumlu katkı yaptığı olarak düşünülebilir. Dolayısıyla resmi kurum ve kuruluşların başkanları ile uzmanların yaptığı açıklamaların yanında, antrenör ve futbolcu gibi spor insanlarının açıklamaları da Türk halkının deprem karşısında manevi gücünü artırmada fayda sağladığı görülmektedir.

17 Ağustos Marmara Depremine ile ilgili yapılan bir araştırmaya göre gazetelerde yer alan haberlerde can ve mal kaybına uğramış insanların psikosozal durumları da işlenen temalardan biri olmuştur (Kolukırık & Tuna, 2009). Kahramanmaraş Depremi sonrasında da Türk spor gazeteleri, deprem karşısında insanların psikosozal durumlarını ve verdikleri sosyal tepkiyi yansıtmaları açısından önemli bir görevi yerine getirmişlerdir. Örneğin spor gazetelerinin yardımlaşma ve dayanışma temaları üzerinden depremi anlatması, yapısal çözüm üretmede destekleyici bir özellik olarak kabul edilebilir. Sadece kişisel değil, kurumsal olarak da deprem ile ilgili verilen haberler Türkiye'deki spor ortamının deprem karşısında elinden geldiğince maddi ve manevi fedakârlık yaptığını göstermektedir.

Diğer önemli bir nokta bu depremin, Türk halkında yeni tartışma alanları başlattığıdır. Özellikle Kahramanmaraş depreminin verdiği zararın Türk insanında depreme karşı olan algıyı yeniden sorgulamaya ittiği, halkın bilinçlilik düzeyinin yükselerek bilim insanlarını daha çok dinlemeye başladıkları görülmüştür. Bununla birlikte Kahramanmaraş depremi sonrasında toplum ve deprem konusunda Türkiye Cumhuriyeti Devletinden somut yeni önlemler ve düzenlemeler yapması çeşitli kesimler tarafından beklenmektedir. Bu nedenle insan/mekân ilişkisinin sosyolojik, psikolojik, ekonomik ve politik gibi pek çok açıdan tekrar ele alınmasına, inşaat sektörü ile ilgili yeni projelerin üretilmesine ve insanın fiziksel çevresiyle olan ilişkilerinin bir kültür ve varoluş konusu olduğunun Türk insanı tarafından yeterince içselleştirmesine gereksinim bulunmaktadır. Böylece mekân/insan ilişkisinde bütüncül bir değerlendirme yapılabilir. Bu değerlendirme yoluyla deprem karşısında gerekli önlemlerin neler olduğu ve bunların hangilerinin eksik alındığını da daha net anlaşılır.

Tüm bunların yanında depremin üçüncü gününden itibaren Onur Bulut ve Zaniolo transferleri gibi transfer haberlerinin az da olsa yazılmaya başlanması spor gazeteleri için normal hayatın devam ettiğine dair bir işaret olarak kabul edilebilir.

Günümüz dünyasında spor haberciliği çok büyük kitlelere hitap eden bir gazetecilik alanıdır. Spora ilgi duyan insan sayısının tüm dünyada artması spor gazeteciliğinin yapısını ve işlevlerini etkilemiştir (Özsoy, 2011). Bu bağlamda 10 ilde çok büyük sayıda can ve mal kaybına neden olan Kahramanmaraş depremlerinin Türkiye'deki spor gazetelerindeki verilmiş biçimleri haber değeri olarak genel, içerik ve geliştirme değerleri açısından okurlarına olumlu katkı sunmuştur.

Yazar Katkı Oranları ve Çıkar Çatışması Beyanı: Yazarlar eşit oranda katkıda bulunmuş ve çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

KAYNAKÇA

Afacan, M. I. & Yurtdaş, Ş.Ş. (2022). Tokyo 2020 paralimpik oyunlarının Türk mediasındaki yerine ilişkin bir analiz. Namlı K.A., Bingölbali A. (Ed). *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları*. (ss.212-227). İstanbul: Efe Akademi.

Aydın, N. & Ergün, E. (2018). 1924 Erzurum depremi ve Gazi Mustafa Kemal Paşa. *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Dergisi*, 1 (2), 145-168.

Barbarosoğlu, G., Özdamar, L. & Cevik, A. (2002). An interactive approach for hierarchical analysis of helicopter logistics in disaster relief operations. *European Journal of Operational Research*, 140 (1), 118-133.

Baytiyeh, H. (2018). Online learning during post-earthquake school closures. *Disaster Prevention and Management*, 215-227.

Berger, A. A. (2007). *Media and society: A critical perspective*, Lanham: Rowman and Littlefield Publishers.

Bilgin, N. (2000). *İçerik analizi*, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Bodur, F. (1997) *Yerel basında yönetim ve örgüt yapısı*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.

Boholm, M. (2009). Risk and causality in newspaper reporting. *Risk Analysis: An International Journal*, 29 (11), 1566-1577.

Boyle R. (2017). *The written press and social/new media perspectives*. (1st Edition) In Routledge handbook of sports event management. London: Routledge.

Burton, G. (1995) *Medya analizlerine giriş: Görünenden fazlası*, Çev: Nefin Dinç, İstanbul: Alan Yayını.

Flanagan, B. E., Gregory, E. W., Hallisey, E. J., Heitgerd, J. L. & Lewis, B. (2011). A social vulnerability index for disaster management, *Journal of Homeland Security and Emergency Management*, 8 (1), 1-22.

Hoggart, R. (2005). *Mass media in a mass society: Myth and Reality*, New York: Continuum.

Koç, H. (2013). Türk basınının doğal afetlere ilişkin bakış açısını belirlemeye yönelik bir inceleme. *Journal of World of Turks (ZfWT)*, 5 (2),121-137.

Kolukırık, S. & Tuna, M. (2009). Türk mediasında deprem algısı: Marmara depremi örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (28), 286-298.

Kümbetoğlu, B. (2001). *Deprem sonrası bir kent (Adapazarı) ve bir kadın projesi, 21. Yüzyıl Karşısında Kent ve İnsan*, (içinde), Derleyen: Firdevs Gümüšoğlu, (ss. 263-274). İstanbul: Bağlam Yayınları.

Levy, M. & Salvani, M. (1995). *Deprem kuşağı deprem nedir? Ne değildir?* Çev: Turgut Gürer, İstanbul: Doğan Kitabevi.

Lewis, A. & Weaver, J. (2015). More than a game: Sports media framing effects on attitudes, intentions, and enjoy mentnicky, *Communication & Sport*, 3 (2).

Long, D. & Wong, Y. L. R. (2012). Time bound: The timescape of secondary trauma of the surviving teachers of the Wenchuan Earthquake. *American Journal of Orthopsychiatry*, 241–250.

Mahruki, A. N. (2008). *Deprem eğitimi el kitabı*, İstanbul: Akut Arama Kurtarma Derneği Yayınları.

Stone, P. J., Dunphy, D. C. & Smith, M. S. (1966). *The General inquirer: A computer approach to content analysis*. The M.I.T. Press, Massachusetts.

Solmaz, G. & Özel, A. (2012). Türkiye’de deprem tekrarlanma zamanının tahmini ve neotektonik bölgelere göre deprenselliğin markov zinciri ile incelenmesi. *Çankaya University Journal of Science and Engineering*, 9 (2), 2.

O'brien, G., O'keefe, P., Rose, J. & Wisner, B. (2006). Climate change and disaster management, *Disasters*, 30 (1), 64-80.

Özmen, B. (2012). Türkiye deprem bölgeleri haritalarının tarihsel gelişimi, *Türkiye Jeoloji Bülteni*, 55 (1).

Özsoy, S. (2011). Türkiye'de bilişim teknolojisi ile değişen spor gazeteciliği. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (41), 81-102.

Vincent J. & Crossman, J. (2007). Champions, a celebrity crossover, and a capitulator: The construction of gender in broadsheet newspaper’s narratives about selected competitors at Wimbledon. *International Journal of Sport Communication*, 1 (1), 78-102

Yıldız, F. & Dursun, O. (2021). ‘Milli bir felaket’ ve yaraları sarma çabasında bir basın gazetelerde 1939 Erzincan depremi ve ulusal dayanışmanın inşası. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (54), 49-76. doi: 10.47998/ikad.875256

Yılmaz, A., Kokmaz, S. Z. & Korur, S. (2011). Depremler ve sonrasında karşılaşılan çevre sorunları. *Engineering Sciences*, 6 (4), 1212-1223.

İnternet Kaynakları

AFAD (2022). <https://www.afad.gov.tr/afad-hakkinda/> (Eriřim Tarihi: 09.02.2023).

TBMM (2023). TBMM'deki 'Milli egemenliği'nin simgesi olan Türk bayrağı dışındaki bayraklar yarıya indirildi. <https://www.tbmm.gov.tr/Haber/Detay?Id=ea2196c5-81b5-4578-8e36-0186284da8c2> (Eriřim Tarihi: 07.02.2023).